No. 767. 1849.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te dresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 23 OCTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 22 October.

De *Mémoire sur la Situation des Catholiques dans les Pays-Bas, par un Electeur Néerlandais.*

X.

De schrijver gaat nu over tot de behandeling van hetgeen ten aanzien van het *placet* is voorgevallen.

Het zal wel niet noodig zijn aan de beteekenis van dit woord onze lezers te herinneren. Het is hun bekend, dat daarmede bedoeld wordt een regt, 't welk, in de Grondwet niet vermeld, aan den Koning der Nederlanden als een natuurlijk aanhangsel zijner kroon, zoo hij meende, toekwam, om de publicatie van pausselijke bullen en in het algemeen het voeren van correspondentie tusschen den Heiligen Stoel en de Nederlandsche Katholijken afhankelijk te maken van eene voorloopige koninklijke goedkeuring of toestemming.

Bij het bestaan van zoodanig een regt, is de godsdienstvrijheid der Katholijken eene hersenschim; want de hierarchische ondergeschiktheid en de onderhoorigheid aan den Pausselijken Stoel zijn wezenlijke bestanddeelen van hunne godsdienst, en zij kennen geene Nederlandsche, maar eene algemeene Kerk met den Paus aan het hoofd. Ofschoon deze te Rome zijn zetel heeft, zoo is hij ten aanzien der Katholijken en in godsdienstzaken niet een vreemd vorst, wien men buiten zijn gebied niet behoeft of niet vermag te gehoorzamen; maar het geestelijk opperhoofd, aan wien alle Katholijken van den geheelen aardbodem in zaken van godsdienstleer en tucht onderdanig zijn, zonder wien het Katholicisme ondenkbaar is. Al wat dus die geheel geestelijke betrekkingen tusschen overheid en onderdanen belemmert, grijpt in het wezen van het Katholicisme en schendt de godsdienstvrijheid der Katholijken. Het is wat de wetenschap noemt een *jus in sacra*.

In Nederland echter is er nog eene bijzondere reden waarom het regt van *placet* daar meer dan elders hard en ongerijmd is. Uit den aard der zaak zijn de betrekkingen, die de R. C. met den Paus hebben, oneindig minder levendig dan die, welke zij hebben met hunne onmiddellijke kerkvoogden, de bisschoppen. Slechts zelden spreekt het hoogste kerkelijk gezag en schaars zijn de omstandigheden, waarin men verpligt is zich tot dat gezag te wenden. Maar veelvuldig, ja dagelijks zijn de betrekkingen met de bisschoppen. Wat is nu het geval in ons vaderland? Ten gevolge van het fanatiek ja oproerig schreeuwen tegen de uitvoering van het concordaat, is die eenmaal plegtig gesloten overeenkomst door ons bestuur onuitgevoerd, en hebben wij de door de kerkelijke wetten verlangde bisschoppelijke organisatie tot heden moeten ontberen. Het gevolg daarvan is, dat om van den onregelmatigen toestand van Noord-Braband en Limburg te zwijgen, het geheele noordelijke deel des lands gebleven is een land van missie, eene zending *in partibus infidelium*: even als China, of Japan, of andere afgelegen streken, waar slechts weinige Christenen te midden der ongeloovigen leven, en eene geregelde organisatie alzoo geheel onmogelijk is! Maar daarom staat dan ook dit grootste gedeelte van ons vaderland onder de onmiddellijke, niet alleen opperherderlijke, maar ook bisschoppelijke jurisdictie van den Paus, die dan ook over ons Nederlanders dezelfde regten uitoefent als over de Katholijken van de stad Rome en omstreken! En daaruit volgt nu weer, dat het *placet* ten onzen aanzien niet alleen de betrekkingen treft met den Paus, maar ook die met onzen eigen bisschop.

Reden te meer voor de Protestanten om aan dat gehate, zoogenaamd koninklijk prerogatief eene hooge waarde te hechten. De gronden, die van tijd tot tijd tot handhaving daarvan zijn bijgebragt, zijn zoo gezocht en zoo onlogisch, dat men zich verwonderen moet, ze te zien voorgedragen door mannen, wien het anders niet faalt aan politisch inzigt en goede redeneerkunde. Maar, zoo als wij vroeger wel eens gelegenheid hadden op te merken, zoodra er gesproken wordt van Katholijken en katholijke belangen, houdt alle koele en bedaarde redenering op; de beste hoofden raken dan het spoor bijster; en dezelfde hartstogt, die het volk doet schreeuwen *liever Turksch dan Paapsch*, jaagt de meer beschaafden eene nachtmerrie op het lijf, eenigzins gelijk aan die van den overigens zoo bekwamen Dupin, die steeds vervolgd wordt door het denkbeeld van Jesuiten, die het op zijn leven gemunt hebben. De groote argumenten tot handhaving van het *placet* waren:

1°. Dat zonder dit de Katholijken meer godsdienstvrijheid hebben zouden dan de Protestanten, die gebonden waren door kerkelijke reglementen, met overleg van de Regering gemaakt.

Maar het antwoord is eenvoudig: wanneer de Protestanten of liever Gereformeerden goedvinden hunne grondwettelijke godsdienstvrijheid aan den Mammon van eer en voordeel prijs te geven, wanneer zij zich verheugende in de talrijke voordeelen, welke zij in het algemeen, en hun godsdienst in het bijzonder van den Staat genieten, zich de oppervoogdij van den Koning, die hun geloofsgenoot is, gaarne getroosten, zoo geeft hun dit geen regt, om hetzelfde juk te willen leggen op de schouders der Katholijken, die als mannen van beginsel, niet verkocht hebben wat zij niet *mogten* verkoopen, en *arm* wel is waar, maar ook *vrij* gebleven zijn.

2°. Het staatsbelang kan door die pausselijke correspondentie groot gevaar loopen, en het heil des Staats is de hoogste wet. Doch het antwoord is, dat al denkt men nog zoo gunstig over de toepasselijkheid van dien dictatorialen stelregel in tijden van oogenblikkelijk en dreigend gevaar, geen eerlijk staatsman immer, die ver gedreven achterdocht tot een regel van het *gewone* staatsregt zal maken: terwijl het zeker is, dat het den Staat nimmer kan vrijstaan, om op grond van een mogelijk *zeer onwaarschijnlijk gevaar*, een groot gedeelte zijner onderdanen in een staat van legale interdictie te houden. Zulk een achterdocht is daarenboven niet minder ongerijmd dan zij beleedigend is voor de Katholijken! Het is niet de katholijke godsdienst, noch haar hoogste vertegenwoordiger, welke die verderfelijke stellingen heeft opgeworpen, die de van alle kanten ondermijnde maatschappij en met haar de Westersche beschaving bedreigen. Integendeel, de geschiedenis leert het ons, hoe de socialistische en communistische denkbeelden, die men thans voor modern wil laten doorgaan, van de eerste eeuwen der Kerk af door nieuwigheidszoekers zijn voorgestaan en door den Stoel van Rome ALS KETTERIJEN zijn veroordeeld geworden.

Toen allen zwegen, toen sprak Petrus en hij versterkte zijne broeders: hij was ten allen tijde Gods verheven werktuig om de heilige grondslagen der Maatschappij en beschaving, het huisgezin en den eigendom te redden.

3°. Maar zegt men, ook enkele Katholijke vorsten oefenden het regt van *placet* uit. Doch wanneer eene zaak slecht is, kan zij door voorbeelden niet goed gemaakt worden. Die vorsten, wie zijn het die daarin het meeste belang stelden? Juist die, welke door de onpartijdige geschiedenis als dwingelanden, als onderdrukkers der vrijheid worden geschandvlekt, die den ondergang van hun land of zelven beleefden, of voor hunne opvolgers bereidden. Op een slechten en wankelenden grond bouwt men geene duurzame regeringen....... Maar daarenboven die inzage in kerkelijke zaken, die *bij speciale overeenkomst* aan Katholijke regeringen kan worden vergund, van wie de Kerk, als geloofsgenoot, trouw en medewerking mogt verwachten, met welk regt kan zij worden gevorderd door het hoofd van een land, dat zich steeds met ophef een protestantschen Staat noemt, en in de geschiedenis van zijne afscheiding van het Duitsche keizerrijk minder nog ziet de zegepraal van provinciale zelfstandigheid, dan een protest tegen Rome? Die inzage moest uit den aard der zaak vijandig en voor de godsdienstige belangen der Katholijken verderfelijk zijn.

Ofschoon de Katholijken zich aldus ten allen tijde met kracht verzet hadden tegen de handhaving van dat zoogenaamd regt, dat voor hen niet alleen eene vernedering was, maar ook eene krenking van hunne godsdienstige vrijheid; een regt dat in den tegenwoordigen toestand der Maatschappij geheel hersenschimmig is, daar niets belet door andere middelen, ja door de dagbladen mede te deelen datgene, wat men aan de censuur van de tijdelijke magt niet wil onderwerpen; zoo bleef de onverzoenlijke partij stijf op haar stuk staan, en er was niets minder noodig, dan de val der Fransche monarchie, en de vrees voor onlusten ook hier te lande, om onze behouders over te halen van ten minste op dit punt aan de billijke eischen der Katholijken toe te geven.

Doch de Schrijver behandelt het tijdperk, dat onze nieuwe Grondwet voorafging, en verhaalt, wat er alzoo omtrent die placet-kwestie is voorgevallen, en tot eeuwige schande verstrekt van diegenen, die destijds het roer in handen hadden.

Vier wetboeken waren er na zeer veel moeite tot stand gekomen, en hadden even zoo vele Fransche Codes vervangen: eene nieuwe regterlijke organisatie had de plaats ingenomen van de Fransche instellingen, gewijzigd of liever bedorven bij de restauratie van 1813. Alleen het Strafwetboek moest en moet nog gemaakt worden.

Een ontwerp daarvan was in 1827 afgestemd, juist omdat daarin bepalingen voorkomen tot handhaving van het *placet*: datzelfde had plaats in 1842. Doch in 1847 bragt de Regering een derde ontwerp in de Kamer, nagenoeg overeenstemmende met dat van 1842, evenwel met die uitzondering dat de *placet*-bepalingen daaruit gelaten waren. Maar zie, wat gebeurt er? Zoozeer was het Protestantsch fanatisme in die vijf jaren toegenomen, dat zeer vele leden der Tweede Kamer verklaarden het geheele IIe boek te zullen afstemmen, zoodra daarin geene bepalingen geplaatst werden om het *placet* te waarborgen.

Het bestuur trachtte toen een conciliatoir te vinden door straffen te bepalen tegen de bedienaren der godsdienst, die de daden van het gouvernement mogten afkeuren: doch verzette zich tegen straf bepalingen betreffende het placet, omdat

1°. het regt bestond ook zonder die sanctie;

2°. het niet gebleken was, dat zoodanige waarborg, die vroeger ook niet bestond, kon geacht worden noodig te wezen;

3°. terwijl hij noodeloos was, omdat de regten van den Staat genoeg verzekerd waren door de algemeene bepalingen van het Strafwetboek.

Doch dit voor de R. C. geestelijkheid beleedigend palliatief voldeed niemand en allerminst de protestansche partij, die overal volgens hare gewoonte vlugschriften, brochures en dagbladartikelen uitstrooide, waarbij het *vaderland als in gevaar* werd voorgesteld (de bekende alarmkreet) bijaldien die placet-bepalingen in het Strafwetboek niet werden opgenomen. Het bestuur had het regt niet het placet ongebruikt te laten, 't was een waarborg, een eigendom der Protestanten; dit weg te laten rooven was zich bezondigen aan het 7de gebod »Gij zult niet stelen" Nederland was een Protestantsche Staat; de Koning mogt geen voorregt laten varen, dat hij in het belang der Protestanten bezat enz. enz. Wat daarbij het ergste was, en den lagen trap toont van zedelijke en staatkundige ontwikkeling waarop het Protestantisme in Nederland staat: de gereformeerde predikanten van Amsterdam, de *élite* dus van de protestantsche geestelijkheid hier te lande, schaamden zich niet om tien dagen voor de opening der beraadslagingen, aan ieder der leden van de Tweede Kamer, ook aan de Katholijken, een afschrift te zenden van een door hen zamengesteld adres, waarin zij zich bemoeijende met eene zaak, die wel het R. C. maar niet het Gereformeerde Kerkgenootschap aanging, op hoogen toon de trompet van godsdiensthaat opstaken, en de Kamer smeekten niet te gedoogen dat de ultramontanen de zegepraal behalen zouden. Maar wat alles in stoutmoedigheid, in onbeschaamdheid overtrof, was het adres van de algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk. Dat ligchaam, waarvan de bemoeijingen geheel huishoudelijk en kerkelijk zijn, en dat daarenboven staat onder het toezigt des Konings, vermat zich om als staats-ligchaam op te treden en als zoodanig zijne wenschen of liever bevelen aan het geëerbiedigd Hoofd van den Staat op te dringen, hem bedreigingen te doen, zoo hij die wenken niet opvolgde!

En in plaats dat die schandelijkheden de algemeene verontwaardiging zouden hebben gaande gemaakt; in plaats dat men zich de tijden zou herinneren, toen ons land door predikantenhaat en predikantenstrijd verscheurd werd, en de edelste mannen als slagtoffers van onbezonnen godsdienstijver op het schavot stierven of in de gevangenis zuchtten; zoo werd die woede toegejuicht, althans door de behoudsgezinde partij, die de meerderheid in de Kamer

uitmaakte, en met 41 stemmen tegen 15 van liberalen werd het 2de Boek van het Strafwetboek verworpen.

En zie welk eene treurige inconsequentie. Men vreest voor den invloed der R. C. geestelijkheid, zegt men; tegen de Katholijken als zoodanig heeft men niets, maar voor de geestelijken en vooral voor hun opperhoofd den Paus, is men beducht: en op grond van die vrees acht men zich geregtigd de Katholijken in hunne regten te verkorten. Maar wat heeft onze Hollandsche of Noordbrabantsche R. C. geestelijkheid immer gedaan, dat die vrees kan wettigen? heeft zij niet overal rust en orde gepredikt? heeft zij niet Noord-Brabant voor Nederland bewaard? waar heeft zij ooit de Protestanten gekwetst in hunne kerkelijke of ook bijzondere belangen? waar heeft zij zich ooit bemoeid met aangelegenheden, die de hare niet waren?

Intusschen die eerbiedwaardige geestelijkheid wordt geknuikt, gehoond, gelasterd. Alle eer en aanzien, alle maatschappelijk vertrouwen en achting is voor diegenen, die nooit schroomden, voor een vermeend belang, voor eene lage jaloerschheid of kinderachtige eigenliefde de Nederlandsche maatschappij in beroering te brengen en het vaderland aan godsdiensthaat en burgerstrijd ten prooi te geven.

Maar nooit bleef eenig zelfs maatschappelijk misdrijf ongestraft. *Divina ira tarditatem supplicii gravitate compensat.* Zij, die zoo volijverig met de predikanten heulden, die de predikanten tot werktuigen maakten ter bereiking hunner egoistische oogmerken, zij hebben geesten bezworen, die hun te magtig zijn, en die zij niet meer, wanneer zij dit zullen verlangen, tot het niet kunnen doen terugkeeren. De fakkel der godsdiensthaat is gemakkelijker ontstoken dan uitgebluscht. Wee over hem die ze ontstak, en wee over het land daar zij is ontstoken! Nu reeds zijn de predikanten, wier politische werkzaamheid nu eenmaal is opgewekt, een groot bezwaar voor onze bewindslieden, en een blijvend gevaar voor de rust des lands!

Men schrijft uit s' Hage aan de *Commerce Belge* dd. 18 October:

»Onze ministerieele krisis duurt nog steeds voort en wordt meer en meer verontrustend. De intrigues kruisen over en weder en worden hartstogtelijk, en daarbij beginnen zich hagchelijke teekenen van burgerlijke en godsdienstige tweedragt te vertoonen. De Katholijken, met regt verontwaardigd dat de beloften hun door de nieuwe herziening der Grondwet gewaarborgd, betreffende de vrijheid van onderwijs en associatie, nog niet de minste verwezenlijking hebben gehad, worden ongerust en meenen niet onverschillig te moeten blijven in een krisis, waarin de achterwaartsche en onverdraagzame partij met hare uiterste pogingen worstelt tegen den geest van vooruitgang, den vrijzinnigen geest, die de groote meerderheid der natie bezielt. Indien de heer Thorbecke, de man, op wien deze meerderheid hare verwachtingen schijnt gevestigd te hebben, zoo veel tegenkanting, zoo veel vijandschap ontmoet bij de aanhangers van het oude stelsel, dan is dit grootendeels uit hoofde van de opregtheid van zijn liberalismus in het stuk van godsdienstige denkwijze. Zij sidderden van gramschap toen verlichte stemmen luide Thorbecke en Storm als hoofden der nieuwe combinatie aanduidden. Thorbecke paren bij Storm, niet slechts een der krachtigste opposanten, maar daarbij een regtschapen Katholijk, dat was hun al te erg.

»Niet durvende hopen om den heer Thorbecke andermaal op zijde te schuiven, hebben zij zoo veel bewerkt, dat in plaats van den heer Storm hem de heer Nedermeijer van Rosenthal toegevoegd werd. Trouwens laatstgenoemde levert op verre na dezelfde waarborgen niet op als de heer Storm.

Vrijzinnig sedert zijne komst in de Kamer, was de heer Nedermeijer van Rosenthal zulks geenszins vóór de troonsbestijging van Willem II. Hij had gedurende de laatste jaren van Willem I het liberalismus verlaten, om de beginselen te omhelzen van het landsvaderlijk gouvernement, hetwelk hij later verloochende, hetzij uit overtuiging, hetzij uit begeerte om in de Kamer te treden, toen hij zich daarin zag voorgaan door zijn tegenstrever en collega voor de balie, Mr. de Kempenaer. Als afgevaardigde beantwoordde hij wel is waar aan 'tgeen de liberale en progressieve denkwijze van hem verwachten kon; als Protestant, toonde hij zich den Katholijken niet vijandig; maar is dat voldoende om hem hetzelfde vertrouwen te schenken, dat de heer Storm *verdiend heeft?* Indien de Katholijken verlangen zich vertegenwoordigd te zien in het kabinet door iemand, *die hun vertrouwen verdient*, dan zal men hen niet kunnen voldoen door een *naam*-katholijk te benoemen, wiens benoeming men bij Protestant en Jood vergoêlijkt met te zeggen: »Hij is Roomsch, ja.... zoo als gij en ik."

Overigens om weder op den heer van Rosenthal terug te komen, hij is een geacht en achtingswaardig man, doch die te Arnhem, waar hij als advokaat fungeert, bovendien een 36tal kleine postjes bekleedt en zich met alles bemoeit; 't geen eene versnippering van zijne geestvermogens en eene nieuwsgierigheid naar kleinigheden aanduidt, welke onzes inziens geenszins de roeping van den staatsman aanduidt.

Hoe het ook zij, men schijnt tamelijk algemeen gezind te wezen om den heer van Rosenthal aan te nemen, mits het overige der combinatie beantwoorde aan hetgeen men van een kabinet Thorbecke-Storm verwachtte. Doch tot dusverre doet niets zien dat deze wensch vervuld zal worden. Men heeft reeds met leedwezen gezien dat de heer Thorbecke, in plaats van af te wachten dat de Koning hem dezelfde eer aandeed als aan de heeren Donker en Lightenvelt, en hem personeel belastte met de zamenstelling van een ministerie, in de tusschenkomst van den heer Donker, tusschen zich en de kroon, heeft bewilligd. Die toegevenheid is als een slecht voorteeken beschouwd, zooveel te meer daar de andere personen, welke door spraakzame tongen als aanstaande hoofden der verschillende departementen werden aangeduid, er verre af waren van aan de welbegrepen behoeften van het oogenblik te beantwoorden. Ook schijnen er kleingeestige inzigten plaats te hebben gevonden, evenzeer als in die dagen toen men een minister van buitenlandsche zaken koos, omdat te 's Hage zijn huis *gemonteerd* was, of omdat men met hem minister te maken, hem niet langer een militair pensioen behoefde te betalen. Waarlijk, men heeft een ongelukkig denkbeeld van de zwaarwigtigheid van den toestand, als men zich met zulke ellendigheden kan ophouden, of zich stoort aan het gemor van kleingeestige wangunst en gekwetste ijdelheid. Zoo men het land niet binnen kort aan ernstige oneenigheden ten prooi wil zien, dan moet men het bevredigen en tot bedaren brengen, en even zoo veel vertrouwen en gerustheid inboezemen, als men het tot dusverre juist tegenovergestelde gevoelens ingeboezemd heeft.

Tot dat einde behoort men aan het hoofd der zaken mannen te vereenigen, die opregt zijn in hunne liberale en progressieve overtuiging, met verlichte inzigten en met het vast besluit om ze te verwezenlijken. Zijn wij op die hoogte? De volgende dagen zullen het ons leeren.

Wij vinden in het *Handelsblad* van heden de volgende advertentie: Sous presse chez H. C. Susan à la Haije, pour, paraître incessamment: *Lettres d'un Protestant Hollandais, à l'auteur du »Mémoire sur la situation des Catholiques dans les Pays-Bas, depuis leur émancipation en* 1798, *jusqu'a nos jours.*"

Wij zijn nieuwsgierig of dit werkje spoediger het licht zal zien, dan het voor eenigen tijd geannonceerde *Examen* van diezelfde *Mémoire* par Sarsena, dat bij den boekhandelaar van 't Haaff te 's Hage zou uitgegeven worden, dan of men van beide zal moeten zeggen: *»Va-t'en voir, s'ils viennent, Jean.*"

Wij hebben voor ons liggen het VERSLAG DER COMMISSIE over de *rekening van het bijzonder fonds voor kolonisatie van behoeftigen in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid.* Plaatsgebrek verbiedt ons dit verslag hier in zijn geheel te geven. Desniettemin achten wij ons verpligt onzen lezers eenige trekken daaruit mede te deelen, ten einde hun een schets te geven van 't geen de Maatschappij van Weldadigheid is, en om een der talooze antwoorden te geven op de zeer natuurlijke vraag: WAAR BLIJFT TOCH HET GELD?

Die commissie is dan tot het besluit gekomen:

1°. Dat er een zelfstandig ligchaam in den Staat is, tellende meer dan 11,000 personen, hetwelk, behalve met de Regering, ook met verschillende andere ligchamen en particulieren verbindtenissen heeft aangegaan, welke zij, de eene meer, de andere minder, niet kan nakomen;

2°. dat de Maatschappij meer gelden heeft kunnen opnemen, door dat hare gemagtigden aan de geldschieters eene onjuiste uitlegging hebben gegeven van de contracten met de regering gesloten, waardoor een aantal ingezetenen blootstaan voor een aanmerkelijk geldelijk verlies; zijnde de gelden uit de verschillende leeningen, welke tot blijvend kapitaal moesten strekken, gedeeltelijk besteed tot dekking van gedurig ontstane tekorten;

3°. dat, tot instandhouding der Maatschappij, aan dezelve gelden zijn verstrekt, voortgevloeid uit eenen maatregel (hoewel afgescheiden van haar genomen) waardoor de belangen onzer kolonien voor een gedeelte zijn opgeofferd, en

4°. dat de verplegings-kosten van behoeftigen in de kolonien van de Maatschappij van Weldadigheid hooger loopen dan in de meeste gestichten van liefdadigheid, enz.

Uit datzelfde Verslag blijkt nog dat de roerende en onroerende goederen, behalve 182 bunders veen, 681 bunders heide en 23 bunders water, getaxeerd zijn op ruim 17 tonnen gouds, tegenover eene schuld alleen aan den Staat van meer dan 36 tonnen gouds, behalve het hypothecair verband ten behoeve van de particuliere geldschieters. Doch dit is het nog niet al. »Ware de Maatschappij" zegt dit Verslag der commissie" getrouw gebleven aan haar eerste contract, de Staat zou reeds sedert 10 jaren ontheven zijn geweest van de betaling der bestedelingen ten bedrage van *f* 2,720,000.

Ziedaar nog weder 27 tonnen gouds, welke de Staat aan die inrigting heeft weg geworpen. Rekent men nu gemiddeld dat de aflossing der hypothekaire verbanden slechts de helft van den eigendom der Maatschappij absorbeert, dan komt men nog altijd tot de slotsom, dat die *Maatschappij van Weldadigheid* aan den Staat, dat is: aan de beurs der nijvere burgers, op zesde half millioen guldens komt te staan; een onverantwoordelijk verkwist kapitaal, waarmede men welligt geheel Drenthe had kunnen ontginnen en vruchtbaar maken.

Door de vergadering van kiesgeregtigden te Leeuwarden, uitgeschreven door het bestuur namens de politieke vereeniging, onder den naam van *Vooruitgang*, is 19 dezer Mr. A. F. Jongstra, advocaat te Heerenveen als kandidaat aanbevolen.

De *Staatscourant* van heden bevat het besluit van 11 October jl., houdende bekrachtiging van het XIXe suppletoir artikel der Mentzer conventie van 31 Maart 1831, hetwelk in werking treedt den 26 October aanstaande.

De *Staats-Courant* van Vrijdag ll. bevat den staat van de opbrengst der middelen, in de negen eerste maanden van 1849, tegenover de opbrengst van de negen eerste maanden van 1848, als: Directe belastingen, in 1849 *f* 13,995,350,57½, in 1848 *f* 13,735,584,02½, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 259,766,55; dit meerdere vloeit grootendeels voort uit de 8 en 10 pCt. op het personeel en patent-regt, thans onder de opbrengst wordende begrepen, volgens de wet van 29 Julij 1848; in- en uitg. regten, scheepvaartregt., vuur-, ton- en bakeng., in 1849 *f* 3.656,181,57, in 1848 *f* 3,172,766,21½, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 483,415,35½; accijnsen, in 1849 *f* 13,626,522,34, in 1848 *f* 13,244,510,13½, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 382,012,20½: registratie-, zegel-, successie-regten, enz., in 1849 *f* 6,483,561,32½, in 1848 *f* 7,587,563,32; minder in 1849 dan in 1848 *f* 1,104,001,99½; regt van waarborg op gouden en zilveren werken, in 1849 *f* 110,925,76, in 1848 *f* 101,053,01, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 9872,75; posterijen, in 1849 *f* 1,015,639,16½, in 1848 *f* 1,043,957,35, minder in 1849 dan in 1848 *f* 28,318,18½; loterij, in 1849 *f* 286,873,50, in 1848 *f* 264,341,50, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 22,532. Totaal in 1849 *f* 39,175,054,23½, in 1848 *f* 39,149,775,55½, meerder in 1849 dan in 1848 *f* 25,278,68.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 20 October. De zitting van gisteren der Wetgevende Vergadering is met twee en eene halve redevoeringen vervuld geworden. Thuriot de la Rozière heeft de redevoering voleindigd, die hij den vorigen dag begonnen had om de staatkunde des H. Vaders te verdedigen. Vervolgens heeft de generaal Cavaignac gevraagd dat de orde der inschrijvingen mogt worden afgebroken, opdat hij op staanden voet eenige verklaringen zou kunnen geven, op de rede van den laatsten spreker. Nadat de Vergadering dit verzoek had ingewilligd, heeft het voormalige hoofd van het uitvoerend Bewind getracht een scheidslinie te trekken tusschen de door zijn gouvernement en het tegenwoordig bestuur in Italie gevolgde staatkunde. De generaal Cavaignac heeft met het doel van teregtwijzing reeds onderscheidene malen het woord gevoerd. Overigens heeft hij gisteren zijne volkomene adhaesie gegeven aan de beginselen, die in den brief van 18 Aug. zijn openbaar gemaakt.

Maar de ware strijd over de Romeinsche zaak heeft eerst met warmte een aanvang genomen na die redevoering. Victor Hugo en de Montalembert zijn de twee kampioenen, die elk hunne partij vertegenwoordigd hebben. Beide deze sprekers hebben, elk uit hun oogpunt, allerbelangrijkste redevoeringen gehouden. Men weet dat Victor Hugo bijna alleen in de commissie de minderheid uitmaakte, die tot aan het einde geprotesteerd heeft tegen het aannemen van het *motu proprio* door Frankrijk, daar dit document zijns inziens geenszins de inwilligingen verwezenlijkte, die dit land regt meende te hebben van den H. Vader te vorderen. De Montalembert heeft het *motu proprio* met het hem eigen voorbeeldeloos talent en welsprekendheid verdedigd. Aan het slot zijner redevoering wees Spr. op het gevaar dat in een openlijken strijd tegen den Paus gelegen is. »Zijne zwakheid maakt juist zijne sterkte uit, zeide hij. Er is geen grootscher, geen troostrijker schouwspel dan de verlegenheid te zien van het geweld, dat met eene zwakke tegenpartij strijdt. (*Zeer wel! Bravo!*) Slaat eene vrouw; zoo zij niet de laagst gezonkene harer kunne is, onteert gij u, maar gij zult haar niet overwinnen. De Kerk is geenszins eene vrouw; zij is meer dan eene vrouw: zij is eene moeder (*Dubbel salvo van toejuiching*). Men heeft gezegd dat de eer van de Fransche vlag in gevaar gebragt is door de expeditie naar Rome. Neen, nog nimmer heeft Frankrijks banier boven eener onderneming gewapperd. (*Gemor ter linkerzijde*) Maar wat aan de eer onzer wapenen zou kunnen schaden, zou zijn wanneer wij ons tot onwaardige vitterijen verlaagden, wanneer wij boven den roem van Karel de Groote de voorkeur

geven aan ik weet niet welke naäping van Garibaldi." (*Langdurig handgeklap.*)

Victor Hugo ijlt daarop naar de tribune. Bijna alle leden verlaten hunne plaats. De zitting wordt opgeheven ten half zeven.

— In de zitting van heden is de discussie over de Romeinsche zaak ten einde gebragt, en zulks zonder dat de rapporteur der commissie, Thiers, het woord gevoerd heeft. Met eene aanzienlijke meerderheid van 469 tegen 180 stemmen zijn de door het ministerie van Buitenlandsche zaken gevraagde kredieten voor de Romeinsche expeditie aangenomen. De belangrijkste redevoering van heden was die van Odilon Barrot, daar buiten hem een paar onbeduidende woorden van Em. Arrago en Emile Barrault zijn gehoord. De president van den raad heeft getracht verzoening te weeg te brengen; hij is er in geslaagd, zoo men oordeelt naar de aanzienlijke meerderheid, die zich voor de eenvoudige aanneming heeft verklaard van de gevraagde credieten. Die meerderheid moest zich overigens haasten om tot een besluit te komen uit vrees van een nieuw incident. De President der Republiek heeft er inderdaad tot in het laatste oogenblik op aangedrongen dat het ministerie eene houding zou aannemen in strijd met die van het rapport. Echter heeft hij moeten zwichten voor den aandrang van Odilon Barrot, maar, naar 't schijnt genoeg tegen zijn zin, om te kunnen vreezen dat hij weder op die concessie terug zou komen, indien slechts de beraadslaging nog langer mogt duren. Thans is zij echter gesloten, de meerderheid is niet verdeeld; het aantal tegenstanders is zelfs minder groot dan men vermoedde. De tijd zal het leeren of het geschil hiermede geheel en al beslecht zal zijn.

— De verklaringen van den generaal Cavaignac zijn zoo verward geweest, dat zelfs de *National* die verwarring niet onopgemerkt laat. Het *Journal des Débats* erkent, niet regt te hebben begrepen waar Cavaignac eigenlijk heen wilde. Omtrent de redevoering van Montalembert zegt dit blad daarentegen dat deze redevoering gevolgd werd door zulke uitbundige toejuichingen, als men zich niet herinnert ooit in raadplegende vergaderingen te hebben bijgewoond. De *Constitutionnel* zegt: De verheven denkbeelden komen voort uit het hart. Montalembert heeft eene redevoering uitgesproken, welke uit die edele bron is gevloten, en hij heeft daar de aandoenlijkste waarheden en de schoonste uitdrukkingen uit geput. Ja laten wij er voor uitkomen, Montalembert heeft ons voor de redevoering van Victor Hugo ruimschoots schadeloos gesteld. Victor Hugo, zegt de *Assemblée Nationale* heeft zijne strengste straf ontvangen in de edele en strenge woorden van Montalembert, waarvoor zelfs de woede der Montagne moest zwichten. Dat is het voorregt van het geloof, om elke tegenspraak, elke gramschap te overwinnen. Montalembert is bovenal de geslagen vijand van die mannen die niets weten, niets eerbiedigen en niets gelooven. Hij heeft hen genoodzaakt hem aan te hooren. In eene schitterende taal heeft hij hun verkondigd wat het Pausdom is, de vereischten van zijn bestaan en vooral zijne weldaden. Hij heeft aan hen, die den naam der vrijheid op alle muren schrijven, gezegd wat de vrijheid is. Hij had daartoe het regt, meer dan iemand; hij heeft haar bemind, ja hij heeft meer gedaan, hij heeft zijn gansche leven lang voor haar gestreden. Hij siddert tegenwoordig even als wij allen voor de toekomst der vrijheid, welke veel zekerder onttroond wordt dan de koningen. Hij gevoelt dat de demagogie den terugkeer tot een zelfs overdreven gezag, tot eene behoefte der menschelijke natuur heeft gemaakt.

Hij wil dat de vrijheid zal gered worden door het Christendom, dat haar schonk aan de wereld, welke thans ten hare opzigte wijzer geworden is, en daarom vraagt hij de onafhankelijkheid van den Paus, welke de Voorzienigheid voor ons tijdvak had bewaard. De souverein der Kerkelijke Staten beveelt noch over een talrijk leger, noch over eene aanzienlijke vloot. Frankrijk daarentegen is een magtig volk. Hoe zou het dan dat Opperhoofd der Kerk wederstand bieden?

— In een officieel artikel, van de *Moniteur*, vindt men eene opgave van de punten, om welker vervulling de Fransche regering bij den Paus aanzoek heeft gedaan:

1. eene algemeene amnestie, behoudens enkele uitzonderingen.

2. een burgerlijk wetboek, waarbij de beginselen en bepalingen van het Fransche wetboek ten grondslag gelegd zijn.

3. eene onverwijlde hervorming van de regterlijke inrigting, als: *a.* vereenvoudiging der regtbanken; *b.* vereenvoudiging der instantiën; *c.* wijziging van alle geestelijke regtbanken, die over leeken of de aangelegenheden van leeken oordeelen; *d.* eenige regelen voor de crimineele procedure, ten einde de persoonlijke vrijheid volkomen te waarborgen; *e.* regters, wier onafhankelijkheid door onomstootelijke waarborgen is verzekerd; *f.* mondelinge verdediging; *g.* openbaarheid der debatten.

4. stedelijke vrijheden op de onderstaande grondslagen: *a.* verkiezing der leden van den stedelijken raad; *b.* maires en adjuncten te kiezen door het hoofd der provincie of door den paus uit een lijst van kandidaten, aan te bieden door den raad; *c.* regt voor de stedelijke raden om stedelijke belastingen voor stedelijke doeleinden te heffen, en het toezigt te houden over derzelver aanwending.

5. provinciale instellingen, tot grondslag hebbende eene vergadering, door de stedelijke raden uit hunnen boezem te kiezen.

6. eene centrale vergadering, den naam van *consulta* of eenigen anderen naam dragende; de leden daarvoor te kiezen door den paus uit eene lijst van kandidaten, opgemaakt door de stedelijke en provinciale raden. Zij zal eene raadplegende stem hebben in het punt van financien.

— De Eerw. Paters Jesuiten, hebben in het Rotsgebergte twee belangrijke zendingen gesticht.

— Het getuigen-verhoor in de teregtzitting van het hof van Versailles leverde heden niets belangrijks op.

— Volgens de *Opinion Publique* neemt de heer de Falloux merkelijk in beterschap toe. Men hoopt dat hij binnen kort geheel hersteld zal zijn.

— Men zegt dat de President zeer ontevreden is over de redevoering van de Tocqueville, en men sprak over de waarschijnlijke aftreding van dien minister. Dit is echter zeer onzeker.

— Alhier loopt het gerucht dat het geschil tusschen Oostenrijk, Rusland en Turkije weldra zal bijgelegd zijn. Een gedeelte der Hongaarsche vlugtelingen zouden paspoorten naar Engeland bekomen, en zij die dit begeeren, zouden op het eiland Candia hun verblijf mogen nemen. Op deze wijze zouden alle moeijelijkheden uit den weg geruimd zijn.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 20 Oct. De telegrafische linie tusschen Berlijn en Frankfort zal 24 dezer, onder gelijke voorwaarden als omtrent de linie naar Aken, Stettin en Hamburg bestaan, voor het publiek worden opengesteld.

— De Wurtemburgsche leeraar aan het landhuishoudkundig instituut te Hohenheim, Th. Mögling, is door het krijgsgerigt te Mannheim wegens hoog verraad, tijdens de Badensche revolutie, ter dood veroordeeld.

— Volgens de *Augsburger Zeitung* zal het vredescongres in het volgende jaar te Frankfort gehouden worden.

— Men schrijft uit Sleeswijk 16 Oct. Het landbestuur schijnt er thans ook voor te willen zorgen om de *predikanten* op de proef te stellen. Het heeft den predikant Haak te Haddesbije aangezegd, dat hij den 20 de tot dusverre geweigerde voorlezing van alle publicatien van den kansel moest doen, op straffe van uit zijn ambt gezet te worden. Dit is de eerste dusdanige schrede tegen een geestelijke. Wat Haak betreft, zoo is een ieder overtuigd dat hij zich aan die bedreigingen niet zal storen. Meer dan 50 predikanten hebben eenparig verklaard, dat men de afkondiging dier stukken moet weigeren.

— De *Deutsche Volkshalle* gaat sinds eenigen tijd voort met de adressen van adhesie der Dekanaten en katholijke Associatien aan het door de Pruissische Bisschoppen openbaar gemaakt Memorandum op te teekenen. Het doel dezer manifestatie is: de gemoederen in beweging te houden ten einde in Pruissen, in weerwil van de jongste besluiten der Kamers, de algeheele afscheiding van Kerk en Staat te bevorderen.

— Men schrijft uit Hamburg 18 October. Heden heeft Klapka den schouwburg bezocht, waar hij met onstuimige geestdrift begroet werd. Het lied op de vrijheid, in het tweede bedrijf van *Don Juan*, moest driemaal gezongen worden, en de zaal dreunde van de toejuichingen.

BERLIJN, 20 Oct. De Tweede Kamer heeft hare zitting van heden gewijd aan de voortzetting van de beraadslaging over de wet op den arbeid, welke eindelijk is aangenomen.

— De Eerste Kamer heeft heden beraadslaagd over art. 98 der constitutie, handelende over de staatsbegrooting. De drie eerste en de 5de alinea's werden aangenomen, maar de vierde en zesde verworpen. De artt. 100 tot 103 zijn aangenomen zoo als die door de commissie waren voorgesteld.

WEENEN 17 Oct. Op voorstel van Haynau heeft de Keizer bepaald, dat aan de officieren van Peterwardein, die zich onvoorwaardelijk hebben overgegeven, dezelfde gunst zal verleend worden als aan die van Komorn, door de kapitulatie van September was toegekend. Alleen zij, die wegens bijzondere misdrijven een onderzoek moeten ondergaan, zijn hiervan uitgezonderd.

— Er is tot vergrooting der haven van Triest besloten. Volgens het plan van Nugent zal men in de nabijheid der haven een eiland daarstellen met fort en vuurtoren.

— Volgens de *Wanderer* is de onverwachte reis van Metternich naar Brussel, het gevolg van een vrijwillig besluit. Hij moet tegen lord Palmerston geintrigeerd, doch dit niet geheim genoeg gedaan hebben.

ITALIE.

Volgens de laatste brieven uit Rome zou de Paus binnen zeer kort derwaarts terugkeeren. Hij had, naar men verzekert, afgewacht dat de wetgevende vergadering van Frankrijk hare adhaesie aan het *motu proprio* had gegeven. Sommige lieden meenen, dat de H. Vader op den feestdag van Allerheiligen zijn plegtigen intogt in Rome zal doen.

Men zegt dat Mgr. Bedini, pausselijk commissaris te Bologna, benoemd zal worden tot nuntius te Parijs. Deze keus wordt door sommige dagbladen niet gelukkig genoemd, vermits Mgr. Bedini de pausselijke prolegaat is, die het geweld der Oostenrijkers bekrachtigd heeft.

Generaal Cordova, opperbevelhebber der Spaansche expeditie, is den 8 van Rome naar Velletri vertrokken.

Volgens een brief uit Turijn, 16 October, heeft de Koning het ontslag van den minister Pinelli aangenomen.

Het Fransche dagblad de *Patrie* bevat eene correspondentie uit Rome 12 October waarin gezegd wordt dat Z. H. den raad van kardinalen gepolst heeft over het raadzame om naar Rome terug te keeren. De discussie had lang geduurd en de meerderheid was thans van oordeel dat de H. Vader moest terugkeeren (geheel verschillend met het gevoelen van voor eenige weken) en dat Z. H. het Vatikaan moest gaan bewonen, zoo lang de Fransche troepen Rome bezetten. Het leger zou eene aanmerkelijke vermindering ondergaan. Deze brief bepaalt de terugkomst van den Paus op het begin van December.

De hoofd-officieren der linietroepen, die ter oorzake van het revolutionnaire bestuur buiten dienst waren, zijn tegen den 8 Oct. bij den staf van het Romeinsche leger opgeroepen, ten einde bij de regementen geplaatst te worden in plaats der niet geamnisticeerde hoofd-officieren.

De generaal Regnault de St. Jean d'Angely is te Rome aangekomen. Men spreekt van den aftogt van een gedeelte der Romeinsche expeditie.

Het Toskaansch gouvernement heeft aan kolonel Forbes een der luitenants van Mazzini bevolen het land te ruimen. Bovendien heeft het den brief van Mazzini aan de ministers de Tocqueville en de Falloux in beslag doen nemen en de drukkers laten vervolgen.

Alle brieven van Napels spreken met verontwaardiging van de tallooze arrestatien die aldaar plaats hebben. Een prins, een persoonlijk vriend des Konings en van den Russischen gezant, is vervolgd geworden op last van den minister van binnenlandsche zaken, ondanks de tusschenkomst van den diplomaat en van den Koning zelven. Pietro Ferretti, gewezen minister en afgevaardigde, de neef van Z. H., heeft zich ter naauwernood door de vlugt kunnen redden.

Men leest in de *Statuto*: Volgens de berigten van Weenen 7 October zou Venetie zijne vrijhaven niet meer bezitten en zou de maarschalk Radetzky sedert eenige dagen aangekomen, als luitenant des rijks zijne hoofdplaats gevestigd hebben te Verona. Er is van Venetie eene circulaire aangekomen, waarin gezegd wordt dat in het vervolg alle ambtenaren des rijks Italianen zullen zijn en dat van de andere landen des rijks alleen die zullen aanblijven, welke voor 22 Mei 1847 geplaatst waren. Er zijn bovendien instructien aangekomen voor de organisatie der justitie in het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk overeenkomstig de instellingen des rijks. De heer Schrott president van het hof van appél te Venetie is benoemd tot commissaris belast met de organisatie.

— Eene Napelsche correspondentie van de *Nazionale* spreekt van eene poging tot inhechtenisneming van Prins San Giacomo, den vriend van den Russischen gezant Kreptowitch.

— Generaal Avezzana, vergezeld van een groot aantal zijner landgenooten, heeft New-York verlaten om zich naar Kentucky te begeven, alwaar hij eene stad zal bouwen, die den naam van Nieuw-Rome zal dragen.

— Men zegt dat de abbé Orsini, persoonlijk vriend van den President met eene particuliere zending naar Italië zal worden belast.

— De Romeinsche vlugtelingen, die zich te Toulon bevonden, hebben die stad verlaten. Men heeft hun een verblijf midden in het land aangewezen. Den 15 is te Marseille per *Narval* van Civita-Vecchia aangebragt eene batterij artillerie en eene compagnie pontonniers. Men maakt daaruit op dat het leger binnen kort naar Frankrijk zal terugkeeren. Ook bevond zich aan boord van het zelfde vaartuig de generaal Regnault de Saint-Jean d'Angely.

BELGIE.

BRUSSEL, 21 October. Men wist reeds lang dat onze regering zich bezig hield met het kiezen van een opvolger van den prins de Ligne, als gezant naar Italie. Heden vernemen wij dat Henri de Brouckere, is benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Belgie bij den H. Stoel en de overige hoven van Italie. Zijne benoeming verwekt veel tevredenheid, vermits het karakter, de talenten, en de staatkundige gevoelens van den heer de Brouckere hem allezins op de hoogte doen zijn zijner belangrijke betrekking.

STADSNIEUWS.

Door de commissarissen van het voermanswezen zal wederom de openbare inspectie geschieden van de zoogenaamde Rolkoetsjes van 's morgens 8 tot 's namiddags 4 ure, en wel den 23 dezer voor de Wijken 1, 27, 28, 33, 58, 59 en

60; den 24 voor de Wijken 2, 13, 34, 56 en 57; den 25 voor de Wijken 29, 30, 42, 43, 47, 50, 53 en 54; den 30 voor de Wijken 3, 4, 5, 6, 8, 9, 18, 20, 21, 22, 25 en 31; en den 31 voor de Wijken 11, 14, 15 en 16.

De eigenaar van een IJzeren Pijpsleutel, waarvan het slot een bijzonder werk schijnt te hebben, dezer dagen op de publieke straat gevonden, kan denzelven kosteloos terug bekomen aan 't Kommissariaat van Policie, op de Botermarkt.

Van 15 tot 20 Oct. 1849 zijn ingeschreven.

Voltrokken Huwel. 34.	Levenloos aangegeven Zonen. . . 4.
Geborenen . . . . 147.	dito dito Dochters . 3.
Overleden . . . . 110.	Elders overl. en alhier ingeschreven 14.

Totaal	Gehuwde Paren . . . . 1690.	Sedert primo Januarij 1849.
	Geborenen . . . . 6269.	
	Alhier overledenen . . . . . 7442.	
	Elders overl. en alhier ingeschr. 316.	

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 22 October.

BEVALLEN (18 Oct.): C. M. Schuurmans, geb. van Meeuwen, Z. — (19 Oct): H. J. G. C. van der Lee, geb. Staudt, Z. — (20 Oct.): C. H. Hafkenscheid, geb. Jansen, Z. — R. M. Edema, geb. Schoenmaker, D.

OVERLEDEN (16 Oct.): P. J. van Hierden, 67 j. — (18 Oct.): F. H. Alders, 49 j.

OPGAAF VAN CHOLERA-LIJDERS.

Van 16 tot en met 19 October zijn: aangegeven 5, overleden 2; waarvan in het cholera-hospitaal zijn: opgenomen 1, overleden geene, uitgegaan 5; zoodat van 5 Junij tot en met 19 Oct. zijn: aangegeven 3242, overleden 2144; waarvan in het cholera-hospitaal zijn: opgenomen 827, overleden 450, uitgegaan 371; blijven aldaar 6 in behandeling.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			20 OCT. $4\frac{1}{4}$ u. gebl.	22 OCT. $4\frac{1}{4}$ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$52\frac{15}{16}$	$52\frac{15}{16}$	a	$53\frac{1}{8}$	$52\frac{15}{16}$
Dito Dito	3	»	$62\frac{7}{8}$	$62\frac{7}{8}$	»	63	$62\frac{7}{8}$
Dito Dito op resc. .	3	»			»		
Dito Dito	4	»	$82\frac{1}{4}$	$82\frac{1}{8}$	»	$82\frac{3}{8}$	$82\frac{1}{8}$
O. I. Leening . .	4	»	$81\frac{3}{4}$		»		
Amortis. Syndic. . .	$3\frac{1}{2}$	»			»		
Handel-Maatschappij .	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Haarlemmermeer . .	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg .	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Aand. Holl. S. M. .		»			»		
BELGIE, ...	»	»			»		
Dito	$2\frac{1}{2}$	»			»		
Dito bij Rotschild . .	»	»	$46\frac{1}{16}$	$45\frac{7}{8}$	»	46	
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	$10\frac{5}{16}$	$10\frac{5}{16}$	»	$10\frac{1}{4}$	
Dito Dito van 510 £	5	»	$10\frac{5}{16}$	$10\frac{1}{4}$	»		
Dito bij Dito onb. st.	5	»		$9\frac{3}{4}$	»		
Dito	3	»	$35\frac{5}{8}$	$35\frac{3}{8}$	»		
Dito Binnenl. à 6 m. .	3	»	$26\frac{3}{4}$	$26\frac{11}{16}$	»	$26\frac{3}{4}$	$26\frac{11}{16}$
Coupons Ardoins . .		»	$7\frac{15}{16}$	$7\frac{5}{8}$	»	$7\frac{7}{8}$	
Passive		»			»		
Fransche Uitgest. . .		»			»		
PORTUGAL, te Londen .	3	»	$33\frac{1}{8}$	$32\frac{1}{2}$	»	$32\frac{5}{8}$	
Dito Dito	4	»	$34\frac{3}{4}$	$33\frac{3}{4}$	»	$34\frac{1}{4}$	$33\frac{7}{8}$
Dito Ex Coupon . . .		»			»		
Dito Dito		»			»		
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»	37		»		
RUSL. Ob. H 1798 en 1816	5	»	104	104	»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»		$103\frac{3}{8}$	»	$103\frac{1}{2}$	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»	$93\frac{3}{4}$	$93\frac{1}{4}$	»		
Dito bij Hope	4	»	$84\frac{3}{8}$	$84\frac{3}{8}$	»		
Dito bij Stieglitz en C°.	4	»	$83\frac{1}{4}$	$83\frac{1}{2}$	»		
Cert. te Hamburg . .	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»	$63\frac{7}{8}$	$64\frac{1}{4}$	»	$64\frac{1}{2}$	
Cert. van Dito . . .	6	»			»		
POLEN, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		f			»		
Dito Dito . . . . fl 500		»		$142\frac{1}{4}$	»		
AMERIKA, Phil. Bank .	6	pCt.			»		
Dito Bank-Actiën .			$3\frac{1}{2}$	$3\frac{3}{8}$	»	$3\frac{3}{4}$	

Oost., Met. 5 pc. $84\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; $2\frac{1}{2}$ pc. $43\frac{7}{16}$, $\frac{5}{8}$; N. Aand. fl. 250 320; Fransche 3 pc. $51\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Louis. 5 pc. $93\frac{1}{2}$; Braz. 5 pc. 87, $\frac{1}{4}$; Mexico 5 pc. $25\frac{9}{16}$; $\frac{5}{8}$.

Wisselkoers.

2/m. Parijs $56\frac{1}{2}$; Zigt Parijs $56\frac{15}{16}$; 2/m. Londen 12,—; Zigt Londen 12,05; 2/m. Hamburg $34\frac{13}{16}$; Zigt Hamburg $34\frac{15}{16}$; 3/m. Lissabon 42; 3/m. Porto 42; 2/m. Petersburg 1,84.

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 20 Oct. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $48\frac{3}{4}$; 5 pc. 95; $4\frac{1}{2}$ pc. $87\frac{3}{4}$; Spanje Ard. 5 pc. 10; Binnenl. 3 pc. —; Coupons —; Rom. Leening $77\frac{1}{2}$.

PARIJS, 20 Oct. Fr. 3 pc. 55,55; 4 pc. —,—; 5 pc. 87,80; 5 pc. N. —,—; Schatk. —,—; Bank-Act. 2335,—; Belg. 1840, 5 pc. $97\frac{3}{8}$; 1842, 5 pc. —; $4\frac{1}{2}$ pc. —; $2\frac{1}{2}$ pc. —; Nap. 5 pc. 88,—; Spanje 3 pc. Binnenl. $27\frac{3}{8}$; 3 pc. Buitenl. $34\frac{1}{8}$; 5 pc. Act. Rente —; Piem. Leen. 1834 970,—; 1849 890; Rom. leen. 82.

MADRID, 15 Oct. Act. Sch. 3 pc. $27\frac{3}{8}$; id. 5 pc. $11\frac{1}{4}$; Uitgest. Sch. $3\frac{7}{8}$; Coupons $6\frac{1}{2}$; Pass. Buit. Sch. —.

LONDEN, 20 Oct. Cons. op tijd $92\frac{1}{8}$ a $92\frac{1}{4}$; Braz. 83 a 85; 1829/39 82 a 84, Ecuad. $3\frac{1}{4}$ a $3\frac{3}{4}$; Ven. $24\frac{1}{2}$ a $25\frac{1}{2}$; Uitg. 8 a $8\frac{1}{2}$; Gren. $16\frac{1}{2}$ a 17; Uitg. $3\frac{1}{4}$ a $3\frac{1}{2}$; Denem. 3 pc. 73 a 75; Holl. $2\frac{1}{2}$ pc. 53 a $53\frac{1}{2}$; id. 4 pc. 82 a $82\frac{1}{2}$; Mexico $26\frac{3}{8}$ a $26\frac{7}{8}$; Peru 4 pc. 53 a 54; Port. 3 pc. 32 a 33; 4 pc. 33 a 34; 5 pc. 82 a 84; Rusl. 1822, 5 pc. 106 a 107; Spanje 5 pc. $16\frac{1}{8}$ a $16\frac{3}{8}$; id. 3 pc. $33\frac{3}{4}$ a $34\frac{1}{4}$; id. Passive $3\frac{1}{8}$ a $3\frac{1}{4}$.

WEENEN, 18 Oct. Met. 5 pc. $95\frac{1}{8}$; id. 4 pc. 77; $2\frac{1}{2}$ pc. 49; Bank-Actien 1205; Lot. fl. 250, $112\frac{1}{2}$; id. fl. 500, 161.

BERLIJN, 20 Oct. Schuldbr. $3\frac{1}{2}$ pc. 89; Loten $101\frac{1}{2}$; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. —; Pools. 4 pc. $80\frac{3}{8}$; Loten fl. 200, —; id. fl. 300, —; id. fl. 500, 81.

HAMBURG, 19 Oct. Rusl. Engels. leening $104\frac{1}{2}$; Cert. bij Stiegl. 4 pc. $84\frac{1}{4}$; Spanje, Ard. 5 pc. 9; id. Binnenl. 3 pc. $25\frac{1}{4}$.

FRANKFORT, 20 Oct. Met. 5 pc. $89\frac{1}{2}$; 4 pc. $72\frac{3}{8}$; $2\frac{1}{2}$ pc. 46; Bank-Actien —; Darmst. Lot. fl. 50, $72\frac{3}{4}$; id. fl. 25, $26\frac{3}{4}$; Badensche Lot. fl. 50, $53\frac{3}{8}$; id. fl. 35, 32; Nassaus. $25\frac{1}{4}$; Holl. $2\frac{1}{2}$ pc $53\frac{1}{2}$; W. S. 4 pc. $83\frac{1}{2}$; Sijndic. $3\frac{1}{2}$ pc. $83\frac{7}{8}$.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 22 October.

GRAANMARKT.

Tarwe in een doen, met weinig handel verkocht: 130, 131 ℔ b. Pools *f* 290, 293; 126 ℔ r. b. Koningsb. *f* 240; 125 ℔ j. Groninger *f* 186.

Rogge zonder verandering: 122, 123 ℔ Pruiss. *f* 138, 140; 125 ℔ j. Hanov. *f* 135; 125, 126 ℔ n. Inl. *f* 136, 138.

Garst prijshoudend: 118 ℔ p. n. Deensche Chevalier *f* 144; 104 ℔ j. Old. Winter *f* 110.

Haver in een doen: 86 ℔ n. fijne *f* 98; 78 ℔ n. Voer *f* 84.

Boekweit in de nieuwe soorten wat hooger: 120, 121, 122, 123 ℔ n. Amersf. Nijkerker Gooische *f* 152, 154, 156, *f* 158; 121 ℔ j. Grootbrab. *f* 150.

Op 9 vaten Olie in April $76\frac{1}{2}$; Sept. en Oct. 1850 $63\frac{1}{2}$; Oct. $75\frac{1}{2}$; Nov. $74\frac{1}{2}$ £gl. *Lijnzaad* een doen; 110 ℔ Archangel *f* 260; 104 ℔ Egyptisch *f* 275. *Raapolie* op 6/w. *f* $46\frac{5}{8}$; Vliegend *f* $45\frac{3}{4}$; primo Mei ek. *f* 46; Sept. *f* $38\frac{1}{4}$; Nov. *f* $45\frac{1}{4}$; Dec. *f* $45\frac{1}{2}$. *Lijnolie* op 6/w. *f* $35\frac{3}{4}$; Vliegend *f* $34\frac{5}{8}$, 5. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39; *Raapkoeken* *f* 56, 60. *Lijnkoeken* 7. 9.

LEIDEN, 20 Oct. Boter 1ste kwal. *f* 35 tot 39, 2de kwal. van *f* 30 tot 33, pr. vierde; Oude Witte Tarwe *f* 8,50 tot *f* 9,00, pr. Mud; Nieuwe Tarwe *f* 8,00 tot 8,50, pr. idem; Oude Rogge *f* 4,80 tot 5,00, pr. idem; Nieuwe Rogge *f* 4,50 tot *f* 4,80, pr. idem; Garst *f* 3,80 tot 4,00, pr. idem; Haver *f* 2,60 tot 3,00, pr. idem; Paardenboonen *f* 4,00 tot *f* 4,20, pr. idem; Duivenboonen *f* 5,00 tot 5,40, pr. idem.

MAASTRICHT, 20 October. Tarwe *f* 7,06; Rogge *f* 4,64; Wintergarst *f* 4,09; Zomergarst *f* 3,84; Boekweit *f* 3,68; Paardeboonen *f* 5,36; Wikken *f* 4,63; Haver (nieuwe) *f* 2,56, Aardappelen *f* 1,32, zijn de middelprijs, Boter *f* 0,72.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 22 October. De schepen Oceaan, kapt. Spekman en Jeantina, kapt. Renken, zouden volgens brief van Suriname van den 12 September (via Engeland) het eerste den 17 of 18 dito en het tweede den 18 of 20 dito van daar herwaarts vertrekken.

— Het schip Christoph Friedrich, kapt. Ehlers, van Arendsburg naar de Maas, is, volgens brief van Elseneur van den 16 dezer, lek te Kopenhagen binnengebragt; moet lossen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 20 Oct. Lion, (s.) Londen. - E. Waalman, Ondine, Drammen. - A. de Jonge, Adriana, Delfzijl. — 21 Oct. K. Poel, Thetis, Suriname. - J. A. de Lang, Astrea, id. - A. Alix, Le Jeune Mazard, Bordeaux.

VLIE, 20 Oct. M. E. van der Veen, Vrouw Anske, Londen. - L. K. Faber, Hendrika Catharina, Newcastle. - F. J. Frankena, Verwachting, id.

HELVOET, 20 Oct. H. H. Potjer, Elsje, Cardiff. - J. Johns, Sophia, Leverpool. - J. Pear, Frederick William, id. - W. Evans, Statira, id. - Th. Chappleton, Cassandra, id. - J. B. Wijsgers, Willemina Jettina, id. - J. Henderson, Helen August, Akijab. — Gisteren nog: W. Long, Henrij Shelton, Baltimore. - H. Morgan, Eleanor, Cardiff. — 21 Oct. Rotterdam, (s.) Havre. - T. Moloneij, Maese, Hull.

BRIELLE, 21 Oct. Rainbow, (s.) Londen. - Border Queen, (s.) Leith.

HARLINGEN, 19 Oct. Lion, (s.) Londen, is den 20 dito derwaarts teruggekeerd. - J. Robinson, Orion, id. - M. E. van der Veen, Vrouw Anske, id. - L. K. Faber, Hendrika Catharina, Newcastle. - F. J. Frankena, Verwachting, id. - W. Riches, Gleaner, Texel.

BROUWERSHAVEN, 20 Oct. W. W. Patje, Annegina, Leverpool naar Dordrecht.

VLISSINGEN, 20 Oct. Eeckhoff, Columbus, Rio de Janeiro. - Clark, John, Londen.

UITGEZEILD:

TEXEL, 20 Oct. T. Ardeven, l'Abonneuse, Baijonne. - R. Thompson, Jane, Londen. - W. K. Muider, Jantina en Anna, Cardiff. - D. Dehnill, Echo, id. - E. E. Visser, Dolphin, Newcastle. — 21 Oct. W. Cox, Indus, Hull. - G. Ellegers, Hendriette, Avontuur.

VLIE, 19 Oct. C. D. Schiebe, Charlotte, Avontuur. - J. M. Jaski, Alida Theodora, Koningsb. - J. J. Scholtens, Alida Ikina, Aalborg. - K. C. Knudsen, Fem Söstre, Drammen. - A. H. Scholtens, Maria, Rendsburg. - A. Suhr, Stad Earth, Avontuur. — 20 Oct. T. Stephanson, Elisabeth, Newcastle. - S. T. de Boer, Paulina, id. - M. Thompson, Ardincaple, Sunderland. - J. P. Teensma, Aukjen, St. Petersburg. - L. S. Pinksterboer, Gezina, Riga. - F. T. Muttraij, Maria, Memel. - H. L. de Groot, Jantina, Stettin. - A. Dam, Nije Pröven, Kopenhagen. - H. C. Ellertsen, Amsterdam Paquet, Bergen. - L. F. Grön, Haabets Anker, Sandefiord. - E. R. Prins, Roelfina, Hamburg.

HELVOET, 20 Oct. Apollo, (s.) Londen. - J. Torbiornsen, Aelos, Newcastle. - Seagull, (s.) Hull. - A. Schlosman, Industrie, Lion. - G. G. Geerling, Admiraal Verheull, (s.) Havre. — Gisteren nog: W. Willams, Ann Jones, Leverpool. - J. Le Page, Admiraal Windham, Guernseij. - J. J. Natvig, Constance Herlofsen, Newcastle.

BRIELLE, 20 Oct. Jupiter, (s.) Goole. - Ocean, (s.) Londen. - Gisteren nog: N. Karper, Tweed, Seaham. — 21 Oct. Princes van Oranje, (s.) Duinkerken. - J. Wilcoks, Provider, Newcastle. - J. Moore, New Messenger, Sunderland. - R. Oakes, Resolution, Hartlepool. - J. Huges, Geeres, Dundee.

MAASSLUIS, 20 Oct. K. J. Tholner, de Courier, Nantes. - 21 Oct. J. H. Leeuw, Maria Louisa, Newcastle. - B. B. Vlas, Hendrika, Hamburg.

HARLINGEN, 19 Oct. J. G. Smit, Maria Louisa, Newcastle. - 20 Oct. N. J. Riensema, Goede Verwachting, Rendsb. - J. A. Waterborg, Klasina, id. — Terug uit zee: 18 Oct. H. B. Drok, Elisabeth Maria, n. Noorw. met schade aan het roer.

VLISSINGEN, 18 Oct. Lucas, Ospraij, Avontuur. — 19 Oct. Zellien, Harriet, Akijab. - Neumann, Dinter, Buenos Aijros. - Brossard, Gonzales, Havre. - van Hercke, Emma, Londen. - Dam, Twee Gebroeders, id. - Hook, Carl Johann, Stockholm. - Andreiss, Oscar, Avontuur.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

SURINAME, de Lang, Astrea: 13 v. Suiker, 1 partij oud Koper, C. E. van Goor; 29 v. Suiker, J. A. Kleeblad; 70 v. Suiker, Fauchey en van Vollenhoven; 31 v. Suiker, J. van Halmael en C°.; 25 v. Suiker, 9 b. Katoen, Insinger en C°.; 25 v. Suiker, P. Poel en C°.; 5 v. Suiker, Broen en C°.; 35 v. Suiker, van Heukelom en Vollenhoven; 19 v. Suiker, G. C. Bosch Reitz; 13 v. Suiker, C. A. de Vismes; 2 v. Arrowroot, H. G. T. Cröne; 47 v. Suiker, Order.

NORDERSCHLEUSSE, Lange, Lina: 651 t. Raapzaad, Goll en C°.

SCHEEPS-VRACHTEN.

PILLAU, 15 Oct. Naar Amsterdam, *f* 23 voor Rogge.
STETTIN, 17 Oct. Naar Amsterdam, *f* 14 voor Hout.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. de Lang, van Suriname in Texel binnen, rapporteert den 16 dezer op de Gronden gepraaid te hebben, het schip Cuba, Kapt. Jansen, van Suriname naar Amsterdam.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 22 October in lading naar:

Keulen. Joh. Bulmeijer, Aeolus.
» J. van Loosen, Cölln No 28.
Maintz. J. Baumans, Jonge Pauline.
Straatsburg. N. Urmetser, Frankfort No. 7.
Ludwighaven. W. Lintz, Herman.
Manheim. W. Rippert, Carl. von Rotteck.
Frankfort en *Coblentz*, J. B. Rau, Frankfort No. 27.
Dusseldorp, *Neuss* en *Urdingen.* W. Wientjes, Niederrein No. 2.
Duisburg. C. Scholten. Hoffnung.
Weesel. J. Beijer, Wilhelmina.

LAATSTE BERIGTEN.

Men schrijft ons heden uit 's Hage, dat de heer Thorbecke heeft afgezien van de taak om een ministerie te vormen, en daarvan door middel van den heer Donker Curtius aan den Koning heeft kennis gegeven. De heeren Thorbecke en Nedermeijer van Rosenthal hebben reeds laatstleden Zaturdag de residentie verlaten.

ADVERTENTIEN.

(1583) Bevallen van eenen *ZOON*, C. H. JANSEN, Echtgenoot van Dr. HAFKENSCHEID.
AMSTERDAM, 20 October 1849.

(1581) Heden ochtend beviel zeer voorspoedig van eene *WELGESCHAPENE DOCHTER*, mijne geliefde Echtgenoot, JOHANNA CHRISTINA SCHOTT.
Grave, den 19 October 1849. **J. WITZ.**

Men vraagt ten spoedigste eene gezonde **MIN**, gehuwd, van de R. C. Godsdienst, niet boven de 6 weken oud kraams. Adres onder Lett. F. bij de Boekhandelaars ZWEERS en BEUKMAN, Kalverstraat, bij de Munt, N°. 128. (1584)

(1582) Ter Drukkerij van J. WITZ te *Grave*, is van de pers gekomen en op franco aanvrage verkrijgbaar:

Gebeds-Vereeniging

TOT BEKEERING VAN ENGELAND.

BRIEF van den Eerwaarden Heer GEORGE SPENCER, *aan de Redactie van de* Catholijke Nederlandsche Stemmen; *alsmede een Kort Verslag betreffende de Congregatie der Klerken of Geestelijke Broeders van het Allerheiligst Kruis en Lijden van onzen Heer* JESUS CHRISTUS, *gewoonlijk genoemd: Passionisten.*

Prijs 10 cents; bij getallen, ter verspreiding, tot minderen prijs.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen:

MEMOIRE

SUR LA

SITUATION DES CATHOLIQUES

DANS LES

PAYS-BAS,

depuis leur émancipation en 1798 jusqu'à nos jours,

PAR UN ÉLECTEUR NÉERLANDAIS.

2e. Ed. revue et corrigée par l'auteur.

Deze uitgave, meer compres gedrukt zijnde kost nu slechts 40 Cents. Boekhandelaren, die nog Ex. in commissie verlangen, gelieve dit spoedig op te geven.

ZAL DE WETGEVER OP HET LAGER ONDERWIJS het beginsel van gemengde scholen behouden?

DOOR

DEN SCHRIJVER DER

BEDENKINGEN TEGEN VERGELIJKENDE EXAMENS.

Prijs 50 *Cents.* (1580)

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.